

Glazbena umjetnost
1. razred gimnazije

Renesansa

Svjetovna glazba

Pripremila: Antonia Ivandić, prof.

Vrste svjetovne glazbe:

- ▶ Istodobno s razvojem renesansne crkvene glazbe odvijao se procvat svjetovnih glazbenih vrsta.
- ▶ Neke svjetovne skladbe su polifone i koriste postupak imitacije, dok su druge pretežito homofone, s naglašenim ritmovima tadašnjih plesova.
- ▶ Krajem 15.st. u Italiji se razvija višeglasna popijevka sa prizvukom narodnog stvaralaštva.
- ▶ U Italiji višeglasne popijevke su bile: **frottola**, **villanella**, **canzona** (kancona), **villotta**.
- ▶ U ostalim zemljama se također razvijaju popijevke:
 - Francuska: **Chanson** (šanson)
 - Njemačka: **Lied** (lid)
 - Španjolska: **Villancico** (vilansiko)

Frottola:

- ▶ Talijanska svjetovna vrsta (može biti vokalna i vokalno instrumentalna).
- ▶ Homofonog sloga i vedrog ugođaja.
- ▶ Tematika najčešće ljubavna s primjesom humora.
- ▶ Često se samo gornji glas pjeva, a ostala tri sviraju.
- ▶ Popularna bila od sredine 15. st. do sredine 16. st.
- ▶ Mogao ih je izvoditi i zbor a cappella.

- ▶ Primjer za slušanje:
- ▶ [Marco Cara- Ja nadu ne kupujem više](#)

Villanella:

- Villanella (tal. seoska djevojka, seljanka). Višeglasna skladba, popularna u 16. st.
- Namijenjena aristokraciji.
- Živahnog ugođaja, opisuje ljubavne jade i radosti.
- Osnovna značajka villanelle je jednostavnost sloga i istaknutost melodije u gornjem glasu.

- Primjer za slušanje:
- [Orlando di Lasso: Madona mia cara](#)

Villancico:

- Razvila se u Španjolskoj. Popularna u 15. i 16.st.
- U 20.st. pod ovim nazivom počinju se obilježavati božićni napjevi.
- Villancico se razvio iz srednjovjekovnih plesova.
- U melodijama se osjete prizvuci arapske glazbe.
- Sličan je talijanskoj frottoli (ima jasan glazbeni oblik, simetriju ritma i homofonije).
- Može se izvoditi uz instrumentalnu pratnju.

- Primjer za slušanje:
- [E la don don](#)

Madrigal:

- **Madrigal je svjetovna, višeglasna, polifona skladba na narodnom jeziku.**
- Razvio se u Italiji u 16. st.
- Obično je skladan za 4 ili 5 solističkih glasova.
- Tekstovi govore o ljubavi, prirodi ili pak o političkim temama.
- Glazbeni oblik je sličan kao kod moteta (svaki stih je obrađen kao nova glazbena cjelina bez ponavljanja).
- **Madrigalizmi**- vrsta tonskog slikanja. Bliska povezanost teksta sa melodijom. Kada se u tekstu koriste riječi npr. tuga, patnja, bol, pakao, mrak, melodijska linija je bila silazna, a kada se pojavljuju riječi npr. sunce, sreća, ljubav, melodijska linija je bila uzlazna.
- Primjer za slušanje:
- [Julije Skjavetić: Appariran per le me stelle](#)

Predstavnici svjetovne glazbe:

- ▶ Orlando di Lasso
- ▶ Marco Cara
- ▶ Thomas Morley
- ▶ Carlo Gesualdo da Venosa

Hrvatski
skladatelji:

- ▶ Julije Skjavec
- ▶ Andrija Motovunjanin
- ▶ Franjo Bosanac
- ▶ Andrija Petrić

Instrumentalna glazba:

- Instrumentalna i vokalna glazba u renesansi još uvijek nisu jasno odijeljene.
- Srednjovjekovni običaj da glazbala udvajaju ili zamjenjuju glasove zadržao se i u renesansi.
- Uz vokalne skladbe možemo susresti napomenu da su namijenjene pjevanju ili sviranju.
- U renesansi popularnost plesa raste.
- Najpoznatiji renesansni plesovi su: **saltarello**, **pavana** i **gagliarda**.
- Novost renesanse je samostalna glazba za slušanje, tako nastaju novi oblici: **tema s varijacijama**, **fantazija**, **toccata**, **ricercara**...
- Najviše ovakvih skladbi namijenjeno je **lutnji**, **čembalu** i **orguljama**.
- Prijedlog za slušanje:
- [Francisco de la Torre: Danza Alta](#)

Venecijanska škola: od renesanse prema baroku

- Venecijanski skladatelji kasne renesanse poznati su po **višezbornom stilu skladanja**.
- Njihove skladbe su bile vokalno- instrumentalne, podijeljene u nekoliko skupina izvođača (*tal. cori spezzati*- podijeljeni zborovi).
- Nastanku višezbornog stila pogodovala je činjenica da je crkva sv. Marka imala dvoje orgulje i odvojene galerije na kojima su smješteni zborovi.
- Glavni predstavnik ove škole je **Giovanni Gabrieli**.
- Višezborni stil pjevanja je posljednji ideal renesansnog stila, ali i početak novog glazbenog stila- baroka.

- Prijedlog za gledanje:
- [Renesansa 2](#)